

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno diplomanta/diplomantky:	Jakub Maule
Téma práce:	Postavení Slovenské národní rady
Rozsah práce:	110 889 znaků včetně mezer
Datum odevzdání práce:	19.10.2022

1. Aktuálnost (novost) tématu

Matérie posuzované diplomové práce zpracovává problematiku postavení Slovenské národní rady v průběhu poměrně rozsáhlého časového úseku, totiž od jejího vzniku do zániku Československa. Již v úvodu se nabízí otázka nad vhodností volby tématu diplomové práce, které se týká orgánu, jež byl bytostně spjat se Slovenskem, jeho právními dějinami a slovenským národem a jeho příslušností k Československu, když téma nebylo zformulováno primárně ve vztahu k českým právním dějinám, resp. československým právním dějinám s nějakým výraznějším přesahem k českému území. Tuto otázku však lze uspokojivě rozřešit odkazem na skutečnost, že se Česká republika a její právní řád hlásí ke kontinuitě s Československem. Další otázka vyvstává ve vztahu k obecné a široké formulaci tématu, jež bylo již vícekrát v minulosti zpracováno. Vhodnější by tedy bylo soustředit práci spíše na některou dosud méně zpracovanou dílčí problematiku týkající se Slovenské národní rady, ať již kompetenční, otázku mentalit či elit, podílu na normotvorbě, trendů, jež SNR prosazovala, časového úseku atd. Konečně se nabízí otázka použitých zdrojů. S ohledem na výběr námětu diplomové práce by totiž bylo možné očekávat práci s řadou slovenských zdrojů, ať již literaturou starší či nejnovější i s primárními zdroji. Tyto dvě otázky oponovaná diplomová práce uspokojivě nezodpovídá. Popis vývoje Slovenské národní rady a jejího postavení v rámci vyvíjejícího se ústavního pořádku Československa si bezpochyby i dnes zaslouží pozornost a zpracování, zvláště když se jedná o téma významné nejen pro právní historii, nýbrž i pro obecnou historii, ústavní právo, státovědu, politologii a mající přesah i přes hranice České republiky a právněhistorická problematika vůbec představuje jeden z důležitých směrů napomáhajících komparaci a rozvoji jurisprudence i právního řádu.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Otázka, jež byla předmětem zpracování v posuzované diplomové práci, byla náročná především vzhledem ke svému rozsahu a obecnosti a též k potřebě koncepčního uchopení tak, aby mohla být zpracováním přinesena nová kvalita poznání problematiky, resp. došlo k posunu v rámci poznání problematiky. Zatímni stav bádání a oborového diskurzu jakožto odborného dialogu přinášejícího podklady pro další možný rozvoj oboru, jež se týká předmětu práce, je dostatečný, a to jak z hlediska teoretických znalostí, tak i vstupních údajů, aby z něj bylo možné vyjít a na něj navázat. Toto východisko však ve zkoumané práci nebylo beze zbytku využito, a tak zůstal text práce pozadu za svým možným potenciálem. Jak již bylo svrchu psáno, pro účely diplomové práce by se mnohem více hodilo vymezení poměrně užší, speciálnější, příp. s ohledem na zvolenou koncepci mohlo naopak dojít k výraznější konceptualizaci, kategorizaci, srovnání s jinými analogickými orgány a situacemi v zahraničí, k právně filozofickým pohledům apod.

Kol. Maule rezignoval na identifikaci a vysvětlení použitých metod. Text práce však reflektuje přístup v podstatě primárně historické deskripce evoluce stavu zkoumané látky, kompilaci s prvky deskriptivní analýzy a hodnocení autora. Vzhledem k dostatku vstupních

informací by bylo možné užití komplexnějších a modernějších metod odborné právněhistorické práce.

Připomínky lze vznést i k využití existujících zdrojů. Student při zpracování tématu vyšel z užšího vzorku literatury, kterou de facto pro účely práce ještě zjednodušil. Pokud se snad mělo jednat o uplatnění Ockhamovy břitvy, nebyla tato uplatněna správně. Vzhledem k možnostem, jež poskytují archivní fondy, tištěné prameny, dobový tisk, ale také k celé řadě článků a publikací týkajících se či souvisejících s tématem (příkladem lze uvést Vojáčka, Thurzu, Vartíkovou, Žatkuliaka, Rákoše, Prečana, Plevzu, Beňku, Hledíkovou, Barnovského, Chovance, Jecha, Vnuka, Matouška etc.), zůstaly zdroje za očekáváním. Na okraj řečeného lze poznamenat, že pro účely kvalifikační odborné práce by se jako vhodnější jevilo použít spíše archivní prameny a vědecké texty, než publicistiku či zábavné pořady (Divadlo Járy Cimrmana, Monty Pythonův létající cirkus).

3. Formální a systematické členění práce

Posuzovaná práce je zahájena stručným úvodem (s. 5 – 6 práce), v němž je uveden účel práce a stručný přehled obsahu. Absentují obvyklé náležitosti úvodu diplomové práce, jakými jsou identifikace cíle/ů práce, uplatněných metod či rozbor stávajícího stavu poznání anebo alespoň rozbor a analýza klíčových použitých zdrojů, z nichž diplomová práce čerpala. V této souvislosti lze říci, že porovnání údajných obsahových požadavků a důrazů, jež rozlišují zpracování právněhistorické a ústavněprávní, které se v práci objevilo na s. 5 práce nejen, že je nepřipadné, když pro čtenáře vynívá nedopatřením téměř jako možnost při studiu právní historie rezignovat na zevrubnější analýzu právních textů, nýbrž v zásadě ukazuje i absenci hlubší znalosti právněhistorických metod vědecké práce.

Samotný text práce je rozčleněn do šesti kapitol, které jsou dále tříděny na podkapitoly. Zvoleno bylo hledisko chronologické, kdy se kapitoly zabývají jednotlivými historickými etapami vývoje Slovenské národní rady, čímž de facto kopírují evoluci státu a práva v předmětném období. První kapitola je koncipována jako shrnutí staršího období, sdružení a orgánů označujících se jako Slovenská národní rada v minulosti a událostí spojených se vznikem Slovenské národní rady za Slovenského národního povstání (s. 6 – 13 práce). Další kapitola (s. 14 – 25 práce) se nazývá Od vzniku do komunistického převratu, avšak obsahově svůj název překračuje, když její poslední subkapitola se věnuje Ústavě 9. května a jejímu vlivu na SNR. Následující kapitoly mají jako svůj temporální zlom logicky stanoveny dobové ústavní změny – období 1948 – 1960 (s. 25 – 30 práce), 60. léta a federalizaci (s. 30 – 41 práce), posledním zlomem je rok 1989 – kapitola mapující SNR v období 1969 – 1989 (s. 41 – 44 práce) a Demokratické Česko(-)Slovensko a jeho rozpad (s. 44 – 49 práce).

Velmi stručný závěr práce (s. 49 – 50 práce) shrnuje krátce výsledky poznatků diplomanta a to především vzhledem k proměnám pravomocí Slovenské národní rady v rámci vývoje a dále ve vztahu k slovenské státnosti. K některým dílčím shrnutím došlo již v textu práce.

4. Vyjádření k práci

V oponované diplomové práci se student věnoval zajímavému tématu, které bylo již vícekrát odborně zpracováno, ale je stále aktuální, totiž postavení Slovenské národní rady v československém právním řádu a státoprávním uspořádání. Autor v práci se zaujetím popsal dějinnou evoluci zkoumaného orgánu a reflektoval své hodnocení této evoluce. Svým rozsahem i hloubkou analýzy je práce sice ještě přiměřená, nicméně spíše podprůměrná a ve vztahu k použitým metodám a zpracování spíše deskriptivní, založená na poměrně úzkém vzorku literatury. Diplomant při zpracovávání ignoroval vícero informačních zdrojů (např. zápisy z jednání jednotlivých orgánů, novinové články, archivní prameny, další dostupnou

literaturu apod.). Jednotlivá období vývoje Slovenské národní rady by mohla být zpracována analytičtěji, mohlo být použito např. komparativní srovnání a více akcentovány trendy, které byly alespoň stručně zmíněny např. na s. 41 práce nebo v závěru práce. Rovněž mohly být reflektovány různé názory existující k řadě otázek zmíněných v práci. Též vzhledem k dostatku vstupních informací mohla být vedle hlubší analýzy provedena výraznější konceptualizace a kategorizace problematiky.

Cíle práce vytčené kol. Maulem byly splněny. Obsah práce nenasvědčuje tomu, že by se nejednalo o původní, autentickou práci diplomanta, který prokázal schopnost pracovat se zdroji. Struktura práce je logická, úprava práce, její gramatika i stylistika jsou v zásadě přiměřené, byť lze vznést připomínky k některým elementům, jako je kupříkladu opomenutí paginace obsahu, mezery mezi odstavci, nejednotnost citační normy, nedostatky ve formátování na některých místech, přítomnost většího počtu pro odborný text ne zcela případných formulací a také gramatických chyb. Poznámkový aparát by mohl být bohatší. Další připomínky viz předchozí a následující text tohoto oponentského posudku. K posuzované diplomové práci lze mít v některých ohledech výraznější výhrady vzhledem k požadavkům kladeným na tento druh práce, nicméně práci ještě lze doporučit k obhajobě.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíl práce je poněkud nesystémově definován až v závěru práce jako: „ <i>shrnutí jejího založení, existence a takřka neustálého vývoje jejího postavení</i> “, ovšem lze jej do jisté míry dedukovat v zásadě i z úvodu práce. Takto vymezený cíl práce byl naplněn.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Celkové procento podobnosti ve výši 21% i maximální rozsah shody ve výši 4% jsou standardní a jsou dány povahou užitých antiplagátorských systémů kontroly na PF UK. Přestože samostatnost kvalifikační práce může nejlépe posoudit školitel/vedoucí/konzultant, ani uvedený systém, ani obsah práce nenasvědčuje tomu, že by se nejednalo o původní, autentickou práci diplomanta.
Logická stavba práce	Co se týče struktury posuzované diplomové práce, bylo zvoleno primárně chronologické kritérium, což je jedno ze standardních kritérií strukturace práce. Možné by bylo jej kombinovat i s kritériem věcným, příp. s dílčími sondami.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Kol. Maule prokázal, že je v základu schopen pracovat se zdroji. Jak již bylo uvedeno výše, jedním z problémů práce je výrazná torzovitost použitých zdrojů, kdy k dispozici by byla k tématu řada další např. (ale nejen) slovenskojazyčné literatury (viz někteří autoři výše v tomto posudku). Zcela v diplomové práci absentují archivní prameny. Současně lze mít výhrady k poznámkovému aparátu. Např. na s. 8 – 9 práce jsou obsaženy informace o počtu slovenských poslanců, o usnesení, kterým se údajně SNR degraduje ad., u nichž není vůbec uvedeno, jak se k nim autor dobral. Obdobně na s. 10

	<p>práce u informace ohledně špionáže Tuky, informace o protokolu o hospodářské a finanční spolupráci a ústavě Slovenské republiky (s. 11 práce) nebo informace, že 26.května 1945 vytvořila SNR návrh na federativní uspořádání státu (s. 16 práce), také že „Širokého působení na Hradě však zatrhla Moskva“ (s. 30 práce). Poznámka o zdroji by neměla být umístěna v uvozovací větě, ale spíše až za citací (opačně viz např. s. 13 práce).</p>
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	<p>O hloubce provedení analýzy lze ve vztahu k tématu říci, že k ní došlo v omezené podobě. Na některých místech lze vést ohledně tezí či závěrů této analýzy diskuzi.</p>
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	<p>Úprava posuzované práce je vcelku jednoduchá a přiměřená. Opravu by si zasloužila skutečnost, že obsah práce není paginován a také nejednotnost v citační normě (viz např. s. 10 práce). Netradiční jsou např. mezery mezi jednotlivými odstavci a naopak skutečnost, že jednotlivé kapitoly nejsou zahájeny na samostatné stránce. Na s. 13 práce není poslední odstavec naformátován, obdobně na s. 30 – 35, 37, 43 – 49 práce se formátování zřejmě rozhodilo.</p>
Jazyková a stylistická úroveň	<p>Diplomová práce má dostatečnou jazykovou a stylistickou úroveň, nicméně jsou v ní obsaženy až příliš často různé žurnalismy a neodborné výrazy či slovní spojení, jež by patřily spíše do popularizačního titulu než do kvalifikační práce. Např. „jednalo by se... o slepou uličku“ (s. 6 práce), „záměrně ji označuji... jeden významný akt totiž na svědomí má“ (s. 7 práce), „chtělo by se říct „Slováci Slovákům“ (s. 8 práce), „naporcování Československa“ (s. 9 práce), „Suma sumarum lze Slovenský štát označit“ (s. 11 práce), „zachránil Slovensko před dozajista nepěkným zacházením“ (s. 12 práce), „je pak podobný příběh“ s. 26 práce), „Velký třesk“ (s. 27 práce), „chlubit vůči celému světu“ (s. 48 práce) či „Pravomoci...byly...osekávány“ (s. 49 práce). Dále lze upozornit na chyby v interpunkci, např. „ti nejpřednější z nich, mají zkušenosti...“ (s. 6 práce), „během několika měsíců, bez jediného rozbitého okna“ (s. 47 práce), chyby v předložkách, např. „jeho připojením Česku do podoby Československé republiky.“ (s. 7 práce), „byla pro stále těžko stavitelným soustem pro sjednocení celého slovenského odboje“ (s. 13 práce), nedostatky ve skloňování slov např.: „na čelní slovenské představitele Československé republiky,“ (s. 6 práce), „zločinech...organizované..“ (s. 11 práce), „Účast</p>

	<p><i>byla umožněna ještě dvěma dalším slovenským stranám, konkrétně Stranou práce“ (s. 18 práce), „a se zachování absolutně nadstandardních vztahů“ (s. 48 práce), nebo ve velkých a malých písmenech např. na „Slovenském území“ (s. 11 práce), „Slovenské území“ (s. 14 práce), či „Kamikadze“ (s. 49 práce) ad. Dokonce lze v práci nalézt nečeská slova: „počas tzv. První republiky“ (s. 9 práce). Na s. 42 práce vypadla za zákonem č. 52/1975 publikační sbírka. Text práce by měl být formulován na příslušných místech, když pojednává o historických záležitostech, v čase minulém namísto prezentního.</i></p>
--	--

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Z konkrétních připomínek a otázek, jež by mohly být diskutovány lze uvést příkladově např., že uherský sněm neexistoval až od roku 1867, jak by se snad mohlo jevit z textu diplomové práce, nýbrž parlamentarismus zavedly již zákony z roku 1848 (s. 6 práce). Jen okrajově zmíněna byla Slovenská národní rada, národně politický orgán Slováků založený v září 1848 (s. 7 práce) a opakování názvu v různých úsecích slovenských dějin by mohlo být konceptualizováno. Dosud diskutováno je tvrzení obsažené v posuzované práci, totiž, zda Martinská deklarace připojila Slovensko k Československu, když Československo vzniklo již 28. října 1918 (s. 7 práce). pro čtenáře není zcela jasnou teze v textu práce, že z Pittsburské dohody zbyly jen fragmenty. (s. 7 práce). Jestliže je v práci uvedeno, že „celou SNR vnímali jako sobě podřazenou, ostatně jako celá čs. vláda. A sama SNR... svoje vlastní otevřeně degraduje“ (s. 8 – 10 práce) lze vést diskuzi, zda se skutečně jednalo o subjektivní vnímání či „degradaci“, když takové postavení SNR vyplývalo ipso iure ze zákona č. 11/1918 Sb. z. a n., představujícího jakousi grundnormu celého státu. Na s. 7 práce píše kol. Maule o významných slovenských poslancích. Jednak není zřejmé, jak tyto informace a vůbec informace ohledně parlamentů souvisí s tématem práce, jednak zřejmě došlo k nedopatření, když nejprve je této pasáži diplomové práce jmenován Andrej Hlinka a následně je uvedeno, že Tisovo společenské postavení vyplývalo skrze povolání duchovního, nikoliv skrze politickou moc. Kteréžto konstatování by ostatně též mohlo být předmětem diskuze. Zřejmým není ani to, z čeho autor vyvodil, že Tiso překračoval kompetence dané mu Ústavou Slovenského státu (s. 11 práce). Byl prvním samostatným slovenským státním útvarem od Nitranského knížectví skutečně Slovenský stát, příp. Slovenská republika rad? (s. 10 práce). Komunistická opozice nebyla ve Slovenské republice ilegalizována pouze fakticky (s. 12 práce), ale i formálně právně, a to již v době pomnichovské 2. ČSR. Předmětem diskuze by mohla být federalizace ve vztahu k představám odboje, SNR a Košického vládního programu (s. 16 práce). Hitler podle svědectví spáchal sebevraždu primárně tím, že skousl kapsli kyanidu, byť údajně současně stiskl spoušť (s. 16 práce). Předmětem diskuze by také mohla být otázka, zda SNR svými kompetencemi měla skutečně suverenitu či se jednalo o určitou formu autonomní normotvorby (s. 19 práce). Dále by také bylo možné se bavit o podpoře třetí pražské dohody mezi čs. politickými stranami, protože bezpochyby nešlo jen o režii KSČ (s. 20 práce). Za nepřesné a nepokrývající charakter činnosti je možné považovat označení prokomunistických křídel v ostatních politických stranách v ČSR 1945 – 1948 jako donašeče (s. 21 práce), když tyto osoby nejen komunisty informovaly, ale aktivně s nimi spolupracovaly a podporovaly je, což se projevilo posléze v rámci akčních výborů. U postavení SNR po roce 1948 (s. 23 an.) by bylo možné doplnit, že SNR a Sbor pověřenců

byly v ústavě formovány v podstatě vzájemně nezávisle. Různé názory panují např. ohledně důvodů, proč se V. Široký nestal prezidentem (v práci viz s. 30 práce), ale také ohledně řady dalších tezí, v práci obsažených, což není z textu práce vždy patrné. V rámci oslabování postavení slovenských národních orgánů v době normalizace (s. 42- 43 práce) bylo možné zmínit také otázku státního občanství, příp. ústavní zákony. V závěru posuzované práce je vývoj Slovenské národní rady v podstatě propojen s bojem za suverénní slovenskou politickou reprezentaci a vznikem samostatného moderního slovenského státu (s. 49 – 50 práce), což může být opět předmětem diskuze, zda opravdu byla SNR po většinu své existence koncepčně takto konstruována a zamýšlena.

Otázky:

- 1. Uved'te na konkrétním příkladu trendy kontinuity a diskontinuity v pojetí postavení, organizace nebo kompetencí Slovenské národní rady v letech 1945 – 1989.**
- 2. Může podle Vás mít historická paměť ohledně SNR vliv na jednokomorovost NR SR či jde spíše o reflexi moderního politického vývoje na Slovensku?**

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě.
---	------------------------------

V Praze dne 27.01. 2023.

Doc. JUDr. Jiří Šouša, Ph.D.
oponent/oponentka